

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala

N Y M B U R S K Ý

PÁBITEĽ

číslo 10

PROSLUNĚNÉ TŘETÍ HRABALOVO KERSKO

Již potřetí jsme se, členové Klubu čtenářů Bohumila Hrabala a naši přátelé, sešli v Kersku, tentokrát v nádherně slunečnou sobotu 25. května, na slavnosti nazvané Hrabalovo Kersko.

Už o desáté hodině se u Josefského pramene shromáždilo kolem sta účastníků dopolední procházky „po místech, která měl Bohumil Hrabal rád“. Tentokrát již po stezce opatřené žlutozeleňými značkami. Děvčata z nymburské knihovny připravila pro „pochodníky“ soutěž - měli za úkol zodpovědět sedm otázek soutěžního testu vztahujícího se k osobě Bohumila Hrabala a k místům, která mýjeli. Fantasticky jsme si svěží jarní přírodu v kerském polesí a podél Labe vychutnali. Na konci daapůlhodinového pochodu se někteří žíznivci vrhli k výčepu restaurace Hájenka, jiní přidali v tempu do Domečku, snad jen u pramene se minerálky napil jen málokdo.

Po třinácté hodině se k účastníkům pochodu přidružily další desítky členů „klubu“ a hostí na pohostinné zahrádce Lesního ateliéru

Kuba, kde nechyběla pípa s Postřížinským pivem, grilované speciality a další občerstvení. K dobré náladě hrála skvělá country kapela Podlabáckej pacifik z Poděbrad - Polabce.

Úžasný zážitek připravili divákům členové činohry Národního divadla v Praze Hana Ševčíková, Vladimír Ja-

vorský a Ivo Krobot s hudebním doprovodem violistky Komorní filharmonie Praha Ludmily Sovadinové s improvizovanou divadelní koláží surrealistických textů Bohumila Hrabala a částí dramaturgie Obsluhoval jsem anglického krále. V jemném protisvětle pro-

dorostová, Zdeňka Kutnohorská, Václava Juračková, Václav Kutnohorský a Venda Juračka, jenž dokonce vytáhl sám sebe. Ještě, že celé auditorium mohlo osvědčit, že se losovalo naprosto korektně a po pečlivém promíchání lístků v košíku. Pouze slečna Lucie Běloušková se vymykala, neboť je z Pardubic. Všichni dostali pěkné ceny od Pivovaru Nymburk a Lesního ateliéru Kuba, pan

Někdejší chata Bohumila Hrabala v Kersku má dnes nového majitele.

Foto Jan Řehounek

sluněného lesa dostaly procítěně recitované verše a dialogy, které známe z prken Národního divadla, úplně jiný, téměř pohádkový rozměr.

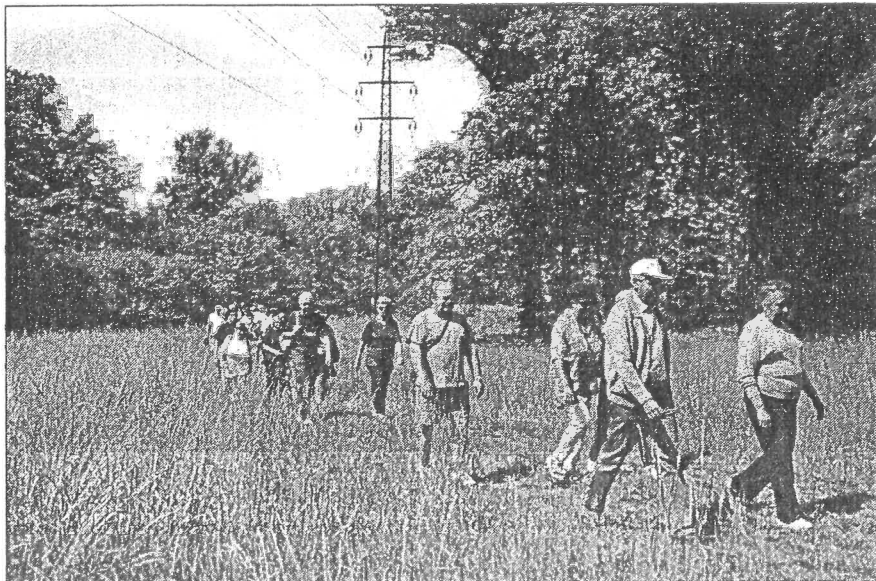
Pak došlo na losování testů dopolední soutěže, k němuž byl vyzván chlapec z publika, pikantní tím, že pět ze šesti výherců bylo z Třebestovic: Marie Ne-

Kutnohorský večeri v nedávno otevřeném restaurantu Hlučná samota v Praze na Vinohradech.

Další soutěž se vztahovala ke slavnostnímu okamžiku představení nového razítka Klubu čtenářů Bohumila Hrabala, jehož autorkou je paní Jaroslava Kolářová. Pořadatelé inspirování

populární scénou z Ostře sledovaných vlaků a nemaje po ruce slečnu telegrafistku, vyhlásili, že „vlaky“ v knižní podobě s podpisem filmového Miloše Hrmy Václava Neckáře jako „cenu výpravčího Hubičky“ dostane ta dáma, která si nechá, ve vší počestnosti, otisknout razítko nejvýše na to správné místo. Po dramatickém souboji pěti, jak by řekl Bohumil Hrabal, „inteligentních krasavic“, zvítězila a uznalý potlesk si zasloužila **paní Marcela**.

Venda Neckář, který přijal naše pozvání a do Kerska přijel i se svojí manželkou, k tomu poznamenal, že ve filmu samotném to nebylo tak, jak si doposud všichni myslíme. „Při točení samotného aktu razítkování nebyl nikdo z protagonistů, s kamaramanem Jaromírem Šofrem zůstal pouze pan režisér Menzel, který osobně otisky provedl,“ prohlásil.

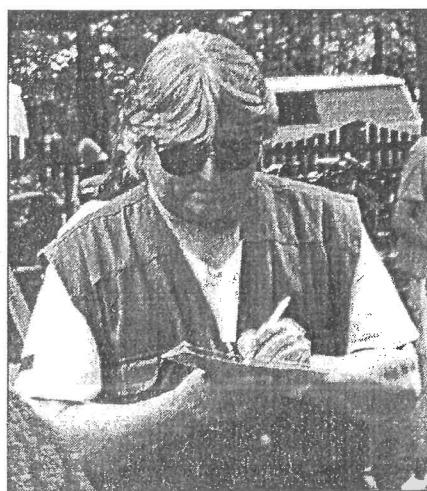
Procházka „po místech, která měl Bohumil Hrabal rád“ byla za nádherného počasí pro všechny účastníky velmi příjemná.

Po dopoledním pochodu všem náležitě vyprahlo, a tak došlo na úpravu starého českého přísloví - trpělivost pivo přináší.

A ještě jeden slavnostní okamžik se v Kersku udál. **Dr. Radko Pytlík** s **ing. Jiřím Černým** pokřtili novou, tiskově i obsahově velmi zdařilou brožurku „Z Nymburka do Kerska po stopách Bohumila Hrabala“. Turistický průvodce vydaný péčí města Nymburka ve spolupráci s Klubem čtenářů Bohumila Hrabala a Vlastivědným muzeem Nymburk Nakladatelstvím Vega L bude jistě pro letošní turistickou sezonu skvělou propagací středního Polabí i pana spisovatele.

Po pěkně strávené jarní sobotě se nám ani nechtělo domů. Nenašel se snad vůbec nikdo, kdo by na Hrabalově Kersku 2001 našel nějakou vadu. **Václavův bratr Jan Neckář**, kterého zdejší kraj okouzli natolik, že si Sadskou zvolil pro svoji rodinu k trvalému bydlení, ho zhodnotil slovy: „Měl jsem o dnešním dni určitou představu, ale skutečnost ji velmi předčila. Bylo to tu opravdu příjemné.“ - řeh -

Václav Neckář se pilně podepisoval do Ostře sledovaných vlaků, do nového turistického průvodce, na mapy, pivní tácky...

Všechny fotografie jsou od Jana Řehounka.

Divadelně - poetická koláž z Hrabalových textů působila v lesní zahrádce kouzelně. Recitují Hana Ševčíková s Vladimírem Javorským.

STEZKA UŽ JE VYTÝČENA ŽLUTOZELENÝMI ZNAČKAMI

Po místech, která měl Bohumil Hrabal rád

Již před dvěma lety, kdy se při přípravě prvního Hrabalova Kerska zrodil nápad na zřízení turistické stezky „po místech, která měl Bohumil Hrabal rád“, se hovořilo o tom, že bude označena. Jenže stále se nic nedělo, tištěný průvodce, podle jehož textu se mohl zájemce na trase orientovat, je dávno rozebrán.

V předzvěsti třetího ročníku Hrabalova Kerska se však, chválabohu, ledy hnuly. Starosta Hradištky pan Jiří Zelenka se dohodl s panem Lubošem Milým, majitelem firmy zabývající se reklamními nápisy a také členem Klubu čtenářů Bohumila Hrabala, a ten podle návrhu „duchovního otce“ stezky Jana Řehounka vyrobil žlutozelené značky.

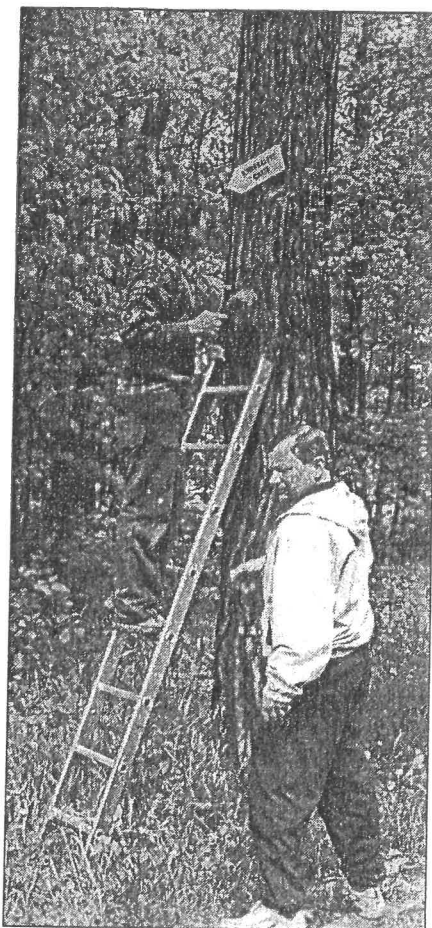
Ve středu 23. května se pan Zelenka s obecním zaměstnancem v multikáře, pan Milý, Milada Hakenová, výkonná jednatelka Klubu čtenářů Bohumila Hrabala, a Honza Řehounek vydali do útrob kerského lesa a trasu (za pět minut dvanáct před Hrabalovým Kerskem) označili.

Žlutozelené směrovky, tabulky s popisem památných míst a čtvercové značky pro orientaci už tedy spolehlivě navigují turisty od hradištského hřbitova, kde pod náhrobkem s kamennou rukou a „tunelem podle Moodyho“ spočívají vedle ostatků Mistra, Francína, Maryšky a Pepína i maličká dřevěná kočenska a rozpitá lahev piva, k hájovně V Chobotu, na šikmou alej Nymburač-

ku, k pivnici Hájenka, kolem Lesního ateliéru Kuba k Josefskému prameni, dále pak k někdejší chatě Bohumila Hrabala. Ta nyní patří panu Eliášovi. Pravděpodobně on sundal z borovice nad plotem z bílých planěk tabulku s nápisem „Chata Bohumila Hrabala“, neb nelibě nese jakýkoliv zájem o jeho současný majetek. Bude tedy třeba tabulku umístit na lampu veřejného osvětlení, která je na veřejném prostranství a odstranění tabulky by už mohlo být kvalifikováno jako krádež. Odtud vede stezka k Labi, uhýbá k menhiru, přes silnici k chatám na Pastvišti a k dvojici borovic Švarné Tonce a Krásné Pepině. Cestička lesem dovede poutníka zpět na alej od hřbitova k hájovně.

„I když jsem Hrabalovu stezku prošel pěšky nebo projel na kole už mnohokrát, přece se sem rád vracím znovu a znovu. V každém ročním období je jiná a vždycy si dotud odnesu nějaké pěkné dojmy,“ vyznal se ze svého vztahu k těmto místům pan Pavel Novák, nymburský místostarosta.

- šl -

PO STOPÁCH VELKÉHO PÁBITELE

Turistický průvodce z Nymburka do Kerska

Doslova za minutu dvanáct před setkáním na Hrabalově Kersku spatřil světlo světa nový barevně tištěný turistický průvodce nazvaný „Z Nymburka do Kerska po stopách Bohumila Hrabala“.

Vydalo ho péčí města Nymburka ve spolupráci s Klubem čtenářů Bohumila Hrabala Nakladatelství Vega - L Libice n/C. Text připravili za odborné spolupráce Mgr. Igora Votoupala ing. Jiří Černý a Jan Řehounek, použité fotografie pocházejí od Ivana Ulrycha, Jana Řehounka, Vladimíra Kvíze a z archivu Vlastivědného muzea v Nymburce. Mapu zpracoval Tomáš Kukul. Průvodce je opatřen anglickým a německým rusumě.

„Tento turistický průvodce je určen všem, kteří se chtějí pěšky, na kole či autem vydat půvabnou polabskou krajinou po místech, která jsou navždy spjata s životem a dílem spisovatele Bohumila Hrabala. Výchozím bodem je město Nymburk, kde spisovatel prožil v pivovaru dětství a mládí a odkud také čerpal řadu námětů pro

své literární dílo,“ stojí v záhlaví textu, který čtenáře bezpečně naviguje od jednoho místa k druhému, jež dodnes dýchají Hrabalovským duchem. Projdeme starobylym Nymburkem, městečkem, kde se bohužel nezastavil čas, a tak už mnohdy marně hledáme motivy z Postřižin či Krasosmutnění. Zastavíme se v Hrabalově muzeu, kolem vily „Hrabalky“ na Zálabí zamíříme do pivovaru, nejspíše k pamětní desce „ve výšce, kam čurají psi“. Podél Labe se dostaneme do Hradištky, kde můžeme položit kytičku polního kvítí k náhrobku s kamennou rukou a „tunelem podle Moodyho“. A odtud je to už jen pár kroků k památným borovicím, k proslulé Hájence, Josefskému prameni či bývalé Mistrově chatě.

- šl -

Při četbě se mi vybavují skuteční lidé

V sedmém čísle Pábitele jsem vzpomínal na skutečné lidi, nymburské občany, kteří se objevují v Hrabalových knížkách. Dnes bych chtěl v „listování“ paměti pokračovat. Nejprve mi ale dovoluňte uvést na pravou míru drobný omyl. Uvedl jsem totiž, že mašinista (strojvedoucí) Hlubuček hrál na heligón. Jedním ze členů klubu jsem byl upozorněn, že je to jinak. On totiž hrál na pozoun neboli trombón, takže se omlouvám a děkuji.

Tentokrát se zaměřím na lidičky z nejznámějšího „nymburského“ díla - Postřižin.

Kromě Maryšky, Francína a Pepína tady dominuje postava doktora Gruntoráda. Ve skutečnosti se pan doktor jmenoval Brzorád a pocházel ze starého nymburského rodu. Pamatuji se na jednu jeho návštěvu u mé babičky v Purkyňově ulici. Musím říci, že jsem z něj měl jakousi posvátnou hrůzu. Kočár, kterým jezdil za svými pacienty, byl pověstný a bylo častým jevem, že se kočár rozvaloval na polstrovaném sedadle vzadu a pan doktor osobně kočároval.

Další skutečnou postavou je **pan de Giorgi** (čti Dežorž). Na jeho funkci u hasičů si nepamatuji, ale bezpečně si ho vybavuji v kominickém a pantofličném naboso, a to i v zimě. Zřejmě byl otužillec. Jeho synové, oba později rovněž

kominíci, byli členy Veslařského klubu a dobrými závodníky.

Že byl skutečnou postavou **holič pan Červinka**, je nepochybné. Málokdo si již však vzpomene, kde měl holičský krám. Podle mne v bloku domů vedle Dělnického domu směrem k hlavnímu nádraží. Ve výloze měl prý jako reklamu makety ženských hlav s parukami. Vzpomene si někdo, nenašla by se fotografie?

Stejně reálné jsou v knize zmiňované postavy nymburských živnostníků - **pana Knížka**, majitele galanterie, krejčího a divadelního ochotníka, **cukráře Navrátila**, jehož krám byl k potěše studentů přímo proti budově reálky, **drogisty Mikuláška** proti hotelu Slavia a **prodejce uhlí a dřeva pana Zálaby**.

Nakonec jsem si nechal postavu řezníka **pana Mycíka**. Do Sokola s námi chodil jistý Venda Myslík ze Zálabí. Pro

jeho bílou pleť jsme mu posměšně přezdívali „bledá tvář - Václav Myslík - uzenuár“.

Závěrem si dovoluňte přičinit několik slov do vlastních řad. Souhlasím s názorem pana Tomáše Mazala z čísla 9 Pábitele, že nevyužíváme autentických svědectví bývalých i dosud žijících pamětníků. Stálo by jistě za to zjistit, zda ještě žijí spolužáci Bohumila Hrabala z maturitního ročníku 1943 (maturovalo jich 32), zda žije Nymburák Míla Mašek, který s panem Hrabalem sloužil na dráze a jehož jméno bylo použito v Ostře sledovaných vlcích pro jméno eléva Miloše Hrmý (složenina HRabal - MAšek) - viz. článek v Mladém světě koncem šedesátých let. Na Zálabí musí přeci ještě žít lidé, kteří Hrabalovu rodinu dobře znali, stejně jako v Nymburce žijí potomci řady „literárních“ postav. Navázat kontakty s těmito lidmi, přizvat je ke spolupráci, je úkol nejen pro redakční radu, ale hlavně pro všechny členy Klubu z řad Nymburáků.

Vašek Vorlíček

MÍSTO „U KASY“ BY NEDOSTAL ANI EGYPTSKÝ KRÁL FARUK

Nejstarší návštěvníci (a vůbec štamgastem) pražské pivnice U Zlatého tygra je dnes Helena Prýmková (nár. 23. 5. 1924). Proslulou pivnici navštívila poprvé v doprovodu svého manžela 6. dubna 1946.

Pozval je slavný herec

Národního divadla Mistr Rudolf Deyl - slavil tu své sedmdesáté narozeniny. Helenka a její manžel tehdy vypili dohromady 44 piv, každý po dvaadvaceti půllitrech plzeňské dvanáctky. Ještě než vyrovnali účet, hostinský pan Skořepa, ačkoliv k ženám jindy velmi přtkrý, vytáhl z kapsy bílý kapesníček, poklekl na něj před Helenkou, smekl vyšívanou čepičku a pravil: „Vážená paní - i kdyby přišel egyptský král Faruk, nepustil bych ho na místo, kde nyní sedíte. Tohleto místo je navždy vaše! Řeknu to i těm, co přijdou po mně, aby to řekli těm, co přijdou po nich.“ A políbil ji decentně na ruku. Běžně pak pila Helenka s manželem pravidelně každý po dvaceti pivkách rovným dílem celá léta následující. Helenčino místo „u kasy“ je pro ni vyhrazeno dodnes. Těch piv už ale nyní pije každé úterý jen osm... „To víte, sedmdesát sedm let je už přeci jen trochu znát!“ říká Helena Prýmková s úsměvem.

V roce 1929 koupil dědeček Helence k jejím čtvrtým narozeninám na její přání višňový sad. Toužila po něm od chvíle, co v biografu viděla princeznu jezdoucí v bí-

lém kočáře se spřežením bílých koní rozkvetlou alejí třešní. Když její alej rozkvetla, jeli se s dědou kočárem na tu bělostnou krásu podívat. Tehdy se malá Helenka cítila jako princezna...

Děda byl noblesní štramák. Stříbrným nožem krájel na malé kostičky pravý ementálský sýr a uherský salám, obé pak zapíjel originál francouzským koňakem. Ten ko-

ňak děda často a rád popíjel s Egonem Ervínem Kischem. Když k nim Kisch přišel na návštěvu, babička Anna varovně říkala: „Odneste Helenku, jde sem ten sprosták Egonek!“ Měl krásnou hůlčičku s rukojetí ve tvaru papouška. Papouška Helenka obdivovala, ale ten koňak jí páchl mydlíčkami.

Když sad odkvetl a záhy obtěžkal velkými černočernými višněmi „vajkslemi“, dědeček je prodal nymburskému výrobci likérů Vantochovi. Oba obchodníci si přišli dobrým kšeftem na své... A pak Ludvík Vantoch pozval dědečka a malou Helenku na oběd do své vily, do Nymburka. Po honosném a opulentním obědě se šli projít městečkem... ale protože v Nymburce toho zase až tak moc k vidění nebylo, dovolil si je

majitel podniku „Griotte Ludvík Vantoch a. s.“ pozvat ještě na společenskou návštěvu a exkursi do nymburského pivovaru. Čtrnáctiletý syn pana správce Františka Hrabala, mladý Bohumil, se zrovna chystal na fotbal. Měl na sobě pumpky a čisté, shrnuté podkolenky, ale namísto tréninku s dorostem SK Polaban musel teď po důrazné domluvě maminky chodit po pivovarské zahradě se čtyřletou holčičkou

Helenu Prýmkovou fotografoval v květnu 2001 Tomáš Mazal.

Helenkou a ukazovat jí, co vyrostlo na záhonech a v sadě. Byl tehdy Bohumil Hrabal brunátný - taková potupa a tak zkažené odpoledne!

Až na samém počátku šedesátých let se Helenka Prýmková (bylo jí něco přes 36 let) opět potkala s o deset let starším Bohumilem Hrabalem - v divadle S. K. Neumanna v Praze, kde pracoval jako kulisák. Zanedlouho mu vyjde první knížka „Perlička na dně“ a stane se z něho konečně spisovatel. S Helenkou se pak U Tygra (a nejen tam) potkával, setkával i mýjel až do své smrti v roce 1997. S úctou Helenka vyplnila i jeho poslední přání: v plechovce od plzeňského piva mu ke jmenovce při posledním rozloučení v krematoriu dala kytičku sněženek.

Tomáš Mazal

KDO JE KDO v životě a díle B. Hrabala

Básník a muzikant Karel Marysko

MUZIKANT S ABSOLUTNÍM HUDEBNÍM SLUCEM

Karel Marysko se narodil 29. března 1915, a sice v Třebechovicích pod Orebem, kam se ke své sestře uchýlila jeho matka za účelem porodu. Maryskovi totiž v té době žili v Záhřebu, kde byl otec Karel Marysko houslistou v orchestru tanní opery. Po narození syna se paní Marysková do Záhřebu vrátila. Tady chlapec chodí do první třídy, avšak po roce se Maryskovi definitivně vracejí do vlasti.

Bydleli v Jízdecké ulici, kde na zdi vedle vrat byla přibitá oválná plechová cedule „Karel Marysko - kapelník“. Básnický popis domku najdeme v básni Slohové cvičení z roku 1959: „Vstupuji do domu. Je to malý domek mého dětství, jinošství a dospělosti. Je to domek, kde jsem prožil větší část svého života, ale kde jsem se nenarodil, kde také nezemřu a kam už nepřijdu. Vstupuji do první místnosti, pracovny, jež byla vždy nejvíce navštěvovaná, kde se udávaly nejpodstatnější události našeho života, kde zemřel nakonec i můj otec. Je prázdná, vyklizená, pustá a mléčně šerá. Otevírám dveře a vstupuji do druhé místnosti, pokoje, kde jsem snil a snil...“

Z měšťanky přechází na pražskou konzervatoř. V jednom ze svých dopisů z Norska, kde v sedmdesátých letech působil v orchestru ve Stavangeru, na tu dobu vzpomíná jazykem sobě vlastním: „... a to mi bylo něco málo přes 14 roků, kdy jsem jezdil, navíc 2x týdně s violoncellem, do konkáljevatoře. Poněvadž nám, v prvním ročníku, začínalo učiliště o hodině 8mé, musil jsem parostrojem, vyjíždějícím z Nymburka krátce před hodinou 6tou, ce100vati, abych v Prase krátce po hodině 7mé situován byl. I bylo se mi ztopořovati před hodinou pátou, bych pílil na nádraží, parostroje onoho stihna. A se mnou tak činilo mnoho školáků v mém věku, nebo o málo starších, kteří také v Prase na

školách různých exercicie duchovně provozovali, by moudrostí se jim dostalo...“ Po konzervatoři absolvoval mistrovskou školu u profesora Zelenky. Před absolventským koncertem se opil.

PÁNĚ HRABALA HISTORIA CALAMITATUM (Úvaha nad jeho věncem sonetů)

*Já přečetl jsem znělky tvoje,
tu historii calamitatum,
bylo to vždycky tvoje fatum,
všechny ty lásky troje.*

*Olinka, Židovička, Viola
(karta tvá desítka kulová),
za svým snem jsi běhal dokola
a čekal, že láska jejich zavolá,*

*však vítr chyt jsi jenom do náruče.
Potom, když moudrým měl ses stát,
svatební oblékl jsi šat...*

*Dnes dále jako Ahasver
do nových utíkáš se sfér,
však pozor, na obruče dnů čas tluče.*

Známý houslový virtuos Spytihněv Šorm mu po koncertě řekl: „Hrál jsi místy jako bůh a místy jako prase.“ Tato věta charakterizovala hudební osobnost Karla Maryska - muzikant s geniálním nadáním a absolutním sluchem, ale také s nekonečnou nechuť k cvičení a jakémukoliv učení. Zato smysl pro vymyšlené situace, které ostatní lidé přiváděly v údiv, ale i k pohoršení, a zvláštní záliba v přetváření jazyka, se u něj projevovaly od samého dětství. Bohumil Hrabal v knize Vita Nuova popisuje jeden takový gag: „Postavil děti v Hradební ulici do řady a optal se jich jaké je počasí? A děti řekly že svítí sluníčko...“ a Karel Marysko jim řekl Tak se tady postavte pod taras a já jsem velký kouzelník a za minutu když zavřete oči přivolám déšť... A tak si děti stouply pod taras a pan Marysko shora přes klandr všechny pochcal...“

NEROZLUČNÍ PŘÁTELE - BÁSNÍCI

Od třicátých let se Karel Marysko přátelil s Bohumilem Hrabalem a právě pod jeho vlivem začal Hrabal psát verše. Oba mladí básníci je psali zeleným inkoustem, nosili zelené barety a chovali se pro maloměstskou nymburskou společnost přinejmenším nepřiměřeně. Psali texty „pro krásné slečny“ a pro svoje potěšení. „Všechno, co jsme napsali, jsme profukali přes kopírák a navzájem si ty texty četli a všechny jsme si chválili. To vám byla krásná doba tvůrčího zaujetí.“ Líčil doby prvních básnických začátků na setkání v Nymburce Bohumil Hrabal. Ve vzájemné korespondenci vyhlásili Marysko s Hrabalem v pětáctýřicátém roce tzv. „manifest neopoetismu“. Tento jejich

vlastní literární směr měl být na rozdíl od surrealismu „pravdivý nejen jako báseň a emoce, ale i jako život sám.“ „Surrealismus, vykládaný vědecky, je omyl, jako byl omyl vykládati vědecky (to je dokazovati realně) existenci Boha... existence něčeho se musí dokázati objektivně a realně sama tím že je a ne tvrzením že je...“ napsal Marysko Hrabalovi v dopise na čtverečkovaném papíře již v červenci 1943. V únoru 1945 pak píše: „Toto vše mi dává ono poetické a emoční vlnění, které není u surrealistů, anžto tam je celá báseň ve stejné tonině a vibraci, to je, je buď celá realistická ve svém smyslu, nebo je pak celá nerealistická ve smyslu obecném. Ale ať je jaká je, nikdy není tak pestrá, nikdy nemá tolik možností a nikdy neposkytuje tolik vzrušení, jako báseň tvořená na mé basi, kde je vlastně vše dovoleno, nic není vyloučeno, potlačeno, kde není nic fixováno, přehodnocováno, nýbrž všeho je použito jako stavebního nebo emočního nebo jakéhokoliv elementu ve své přirozenosti, vlastní podobě a podstatě. To, co jsem vám zde zhruba a neúplně napsal, to je nejvyšší prozatím možná meta, kam lze uspět v poesii, je také nejdokonalejší a nejpravdivější...“

DCERA NEZDĚDILA HUDEBNÍ NADÁNÍ

Po krátké vojenské službě, před demobilizací, si po třech letech, jež odučil v Nymburce, Marysko obstaral místo učitele hudby v Čáslavi, kde našel i svoji první manželku - Květu Koudelkovou. S ní se v květnu 1944 oženil a přestěhovali se do Prahy, kde mu tchán svými konexemi dopomohl k místu v orchestru Národního divadla. Manželčina rodina se svým pevným řádem ho však nesmírně popuzovala, takže se manželství v šestapadesátém roce definitivně rozpadlo. V tomto manželství měl dceru Šárku, která se stala novinářkou a později publikovala pod jménem Maxi Marysko. Jejího otce velmi mrzelo, že nezdědila rodové nadání pro muziku. S trpkostí jí říkal: „Dítě, máš nakáleno ve zvukovodu.“

V padesátém roce píše Marysko z Prahy Hrabalovi: „Měl bys vytáhnout paty z Nymburka a pokusit se žít zde. Nymburk je morfium... je to tím, že se zde čas zastavil... Dnes je Nymburk mrtvola, utopenec, který se nadýmá časem, který se zde zastavil a boptná.“ Dal tak podnět k tomu, že se budoucímu spisovateli ote-

vřel jeho specifický svět staré Libně, pražských hospod a kladenských hutí, ale i uměleckého undergroundu.

U Hrabala v Libni Karel Marysko nějaký čas po svém odchodu z bytu svého tchána na Vinohradech bydlel. Pak žil v podnájmu v Karlíně a konečně se přestěhoval do Košíř ke své budoucí druhé ženě Věře Sýkorové. Ač pocházela z Nymburka, ze známé učitelské rodiny, seznámil se s ní až v Praze.

Až do důchodu hrál Marysko na violoncello v orchestru Národního divadla, šest let přesluhoval ve Smetanově divadle. Jako penzista hrál krátce v proměnném orchestru ve Františkových Lázních a v posledních letech jako celista v motolském krematoriu.

VERŠELÍNÝ DO ŠUPLÍKU

Zatímco Hrabal začal publikovat už své prvotiny v místních novinách a později i začal vydávat (ač to bylo po dlouhou dobu velmi složité a jeho knihy mu vycházely spíše v zahraničí a v samizdatu), Marysko vytrvale každý rok zkompletoval v notesu na čtverečkovém

papíře samizdatový svazček „veršelinů“, o nichž Bohumil Hrabal kdysi napsal, že dokážou rozplakat švadlenku i otrást korejským katem. Zůstávaly však v šuplíku. Debutoval v roce 1970 sbírkou Poetický zápisník (vydala Mladá fronta). V šesti svazcích vydal jeho dílo Václav Kadlec v Pražské imaginaci - samizdatově pět svazků:

PAN HRABAL

*Každý den umíral,
aby se zase vzkřísil jako Fénix
v ohni své invence a imaginace
a já se vždy na něho díval,
na měsíční krajinu,
a říkal mu větu pana Mošny:
„Tvůj život ti už nepatří,
patří národu
a všem lidem dobré vůle.“
Ale od té doby,
co napsal svoji poslední vůli,
zmladil se
a sururinoval tak kmotru smrt,
jež bloumá teď jak slepá bába,
zatímco on košatí a rozkvétá,
připraven vydati nové plody.*

„Květomluva korejského kata“ (1988), „Modrý pavilón“ (1988), „Emoční itinerář“ (1989), „Žlutý kabinet“ (1989), „Zelený altán“ (1987), po revoluci pak již oficiálně sbírku „A vše jde dál“ (1991). Pokračoval sbírkou „Proč vždy básník chytá se hvězd?“ k autorovým nedožitým pětasedmdesátinám. V devadesátém čtvrtém vyšly znovu verše „A vše jde dál“. V roce 1993 vydalo pražské nakladatelství Hermann a synové sbírku próz „Podivuhodné příběhy“. V polovině devadesátých let pak vychází v Pražské imaginaci celé „Dílo Karla Maryska“ ve dvanácti svazcích, na jehož vydání se vedle Václava Kadlece podílela Maxi Marysko.

NYMBURK V DUŠI MILOVAL

O svém Nymburce, kde se sice narodil, ale jak říkal, adoptoval ho za rodný, podobně jako Hrabal hovořil a

despektem a jen velmi nerad se sem fyzicky vracíval. Nicméně v mnoha básních je jeho láska a duševní návraty k „městečku, kde se zastavil čas“ (to právě Marysko pronesl tuto charakteristiku, která se později stala tématem Hrabalovy knihy) cítit: „Můj kraji mělký, s kraječkou hradeb, kostelem máváš jak prstem v dál...“ (Zpíváno v kraji)

ŠOKUJÍCÍ POEZIE

I když Maryskovy verše nejsou pro mnohé čtenáře stravitelné, jeho jazyk je i přes svoji zvláštnost mnohdy velmi osobitý a kouzelný. A to nejen v básnických sbírkách a prózách, ale i v korespondenci.

„Sedím sám v pokoji, odkud vylívá lustr své zlaté splašky oknem na chodník, kyvadlové hodiny přešlapují na místě a hodlají se vzdátí příchodu nového dne...“ (dopis Bohumilu Hrabalovi z 24. 2. 1953)

„Druhý představení jsem se sebezapřením dohrál, i když jsem před tím pozřel dvě harburni, vit C, vypil černou kávu a po představení 200 cm³ zvařeného vína. Probudil jsem se po 24 hod a to již se se mnou postel tremolovala jako pod vášnivým onanistou (Céline). Změřiv se teploměrem, ustrnul hledmůj na 39 1/2...“ (nedatovaný dopis Hrabalovi)

„Hrabale, Hrabale, jakpax splnil posláni to vznešené, na bedra Tvá mnou Ti vložené? Vyhledallipax pana prof. Jaroše u Kocúra a nakopallis ho, za zpěvu písne „Až mě bude 7, k tomu ještě 9, 79 let“ notně v prdel, jak kázal jsem Ti já na

tom pohledu? A né-li, tož k činu se měj, v místnost tu spěj a co určeno, vykonej...“ (dopis Hrabalovi, leden 1975)

Někomu se mohou Maryskovy básně zdát naivní, v mnoha používá vulgarismy, morbidní motivy, styl je zastaralý, surrealistický pohled na svět už je pro dnešního člověka vyčpělý. I přesto jim musíme přiznat vtíp, filosofickou hloubku i básnickou erudici.

„Křesadlem hvězd noc zapaluje město, / stříbrným hřebenem češe si vlas, / bolesti, má věrná, smutná nestro, / hle, v dálce nám žehná čas.“ (Preludium z básně Dvě teskná nokturna)

„Dřív než smrt mě vyzve k tanci, / dřív než změníš skupenství, / ať to třeba každý ví, / napíši vám svoji stanci. / Nechtě, žil jsem jako psanci, / od ženy se k ženě plahočil / a o lásce jen jsem snil (to jsou žvásty včil)... (Dvě stance - pro slečnu z Osova)

„Dávno tomu, dávno je, / co sál jsem múzy prs, / dávno tomu, dávno je, / co naposled jsem s ní si vrz. // Ted' prázdnou jenom víř / v pusté mozkovně mé, / v níž létají sýčkové a netopýři, / a čas se pláně vrství, dme. // Přijď, ó, přijď, ó smrti, / zpíval si Johann Sebastian Bach, / však smrt mě ještě neuškrtní, / neležím ještě na marách. // Zas pustím se s múzou v divý rej / a verši ověněním jí štíji, / Pegasi, vzhůru, v let se dej, ať s přáteli si na život (při pyji) připiiji!“ (Prolog)

„Nad záhon jsem se naklonil / a můj stín / spadl do květin, / nad nimiž nakloněn jsem byl // a prorostlý tak květina mi, / sám změněn jsem na záhon růží, / na němž čas mžít skruží / krajiny, do ticha nad námi. // Však chtěl bych být oblakem raději, / jenž do neznáma pluje, / oblak, motýl, jenž oblohou poletuje, / snad ke štěstí, k naději. / Tak stojím zde, přikován zemí / s časem za zády, / uprostřed rozkvetlé zahrady / a zas šťastně je mi.“ (Chvilé štěstí)

„Dnes v noci se mi zdálo, že jsem se posral. / Když jsem se probudil, / skutečnost překonala sen. / I uznal jsem, / cídě se v koupelně, / že je věru těžké / psáti poesii.“ (Poesie)

Velmi často Marysko píše verše, jež jsou spíše rýmovánkami či slovními hrátkami, ale i v nich čtenář nachází svébytnou a mnohdy velmi kouzelnou poezii, i když i tady se objevují motivy, po nichž prudérním moralistům naskakuje kopřivka.

„Strýčku, býčku, / vlez na bryčku. / Proč jsi pochcal faráře, / najaře, / na káře, / do tváře?..“ (Umění)

„Jest přirození při rození přirozené? / Jest přirozenost přirození při rození přirozená? / Jest přirozenost přirozená při rození? / Jsou přirození přirození při rození? Nahradíme-li přirození normalností, / ocitneme se už v disciplíně jiné. / Na př. / Jest normalizace normálně normální normalnost? / a.t.d. a p. (P.S. k básni Malá anatomie)

„Když ona přišla na můj sad, / vše právě odkvétalo, / já šoustal bych ji velmi rád, / jen kdyby mi to stálo...“ (II. Malá variacececece)

AUTENTICKÉ VZPOMÍNÁNÍ

Na bratrance své manželky vzpomíná PhDr. Bohuslav Sedlatý z Nymburka:

„Jediný syn kapelníka Karla Maryska Karel junior se narodil 29. března 1915 v Třebechovicích pod Orebem. Měl vrozený talent pro hudbu a absolutní sluch. Hře na housle se učil u otce, klavír ho vyučoval na nymburské hudební škole ředitel Oskar Batěk.

Vychodil obecnou školu, odešel na měšťanskou a odtud na pražskou konzervatoř, kde studoval hru na violoncello u B. Jaroše. V roce 1945 absolvoval Mis-

trovskou školu u Ladislava Zelenky Čajkovského Variacemi na rokokové téma. Krátce studoval i kompozici u Rudolfa Karla. Po návratu z vojny učil na Městské hudební škole v Nymburce v letech 1939 - 42, poté v Čáslavi, kde se seznámil se svou budoucí manželkou Květou Koudelkovou, pozdější vysokoškolskou profesorkou. V roce 1944 nastoupil jako violoncellista do orchestru pražského Národního divadla. Byl i pohotovým skladatelem. Když nymburští ochotníci nastudovali Plautovu komedii Lišák Pseudolus s hostujícím Ladislavem Peškem v hlavní roli, došla opožděně scénická hudba a místní hudebníci nestačili nastudovat jednu obtížnější část. Karel obratem napsal „schůdnější“. Byl i autorem několika klavírních a orchestrálních skladeb, smyčcového kvartetu a třídílné klavírní suity.

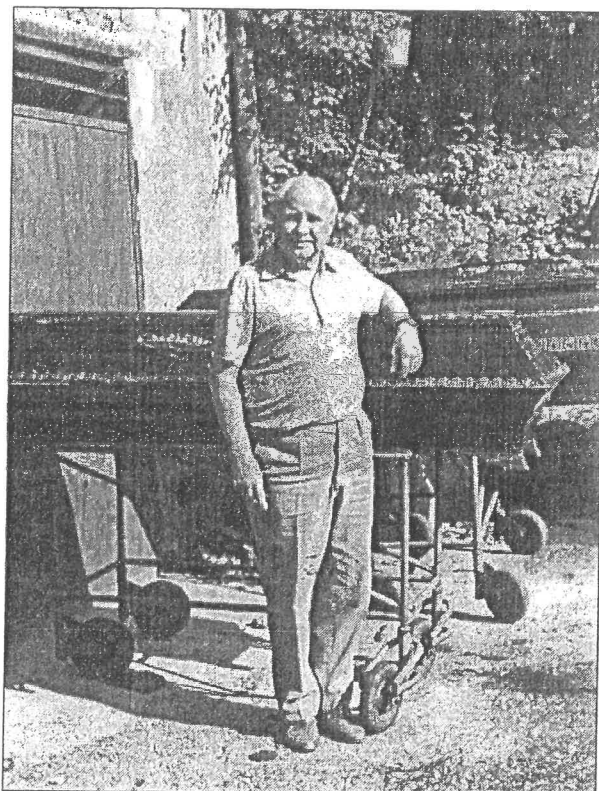
Před svatbou bydlel u svých rodičů v Nymburce, v prostředí, které věrně popsala jeho dcera z prvního manželství Šárka v knize Karel Marysko, vydané nakladatelstvím Pražská imaginace v roce 1995. Ta psala pod jménem Maxi Marysko. Nepokračovala v muzikantské tradici rodiny Marysků. Zdědila však po dědečkovi z matčiny strany, který byl novinářem, literární talent. Kniha přináší kritický pohled na otcovo často výstřední podivínské jednání a zvláštnosti jeho povahy. Je autorkou příběhů „Cesta růžových kurýrů“, „Milý Danieli“ a „Císařský lov“, rovněž vydaných Pražskou imaginací. Jsou napsány krásnou češtinou a kritika je přijala příznivě. Považuje však její vstup do české literatury za poněkud tématicky opožděný. Maxi má velkou zásluhu o uspořádání a vydání otcova dvanáctisvazkového literárního díla ve zmíněném nakladatelství. Talentovaná spisovatelka zemřela ve věku 55 let v říjnu roku 2000.

Karel Marysko žil po sňatku s Květou Koudelkovou u jejích rodičů v Praze. Jeho životní styl nezapadl do spořádaného života Koudelkovy rodiny a manželství skončilo v roce 1956 rozvodem.

Již od studentských let se zajímal o poezii a výtvarné umění. Jeho básnickou tvorbu ovlivnilo přátelství se spisovatelem Bohumilem Hrabalem. S ním a přáteli se scházeli jako studenti občas v hospodě „Na Jesenické rychtě“ v Nymburce, která stávala na dnešní Boleslavské třídě v místech, kde je dnes budova policie. U piva vedli debaty o moderních uměleckých směrech, hlavně o surrealismu, což bylo Karlovo oblíbené téma.

Karel Marysko se znovu oženil s nymburskou rodačkou Věrou Sýkorovou, středoškolskou učitelkou angličtiny na pražském gymnáziu Na Zatlance. Věra

byla o pět let mladší než on a při své rozvážné povaze se dokázala vyrovnat s jeho bohémským. Občas nás při své cestě do Nymburka navštívila a z jejího vyprávění jsme nabyli dojmu, že manželství funguje dobře. S humorem vyprávěla o různých zážitcích ze společného života. Když Věra ráno odešla do školy, Karel, jako důchodce, nikam nespěchal a zůstal doma. Jednou, po probuzení, jsa ještě v pyžamu, odešel do sklepa pro uhlí a dveře bytu nechal pootevřené. Průvan je zavřel a on neměl klíče. Vydal se takto oděn za manželkou do školy a vyhledal ji ve sborovně. Když vstoupil, představil

Karel Marysko v motolském krematoriu: „...spějte, spějte k blaženosti, místa je tam pro vás dosti.“

la ho Věra kolegům slovy: „Tak tohle je, přátelé, můj manžel.“

Karel Marysko se vyjadřoval slovem i písmem velmi svérázně. Měl zálibu v archaismech a svérázných kombinacích čísel se slovy. Podrobně to líčí jeho dcera ve své knize. Jeho osobní korespondence je kapitolou sama pro sebe. Psal na staré divadelní programy, rozpisy zkoušek, účtenky, reklamní letáčky. Dopisy nedatoval, stejně jako jeho žena Věra. Jeho humor byl někdy dosti morbidní. Na rub fotografii z doby, kdy vypomáhal v orchestru v motolském krematoriu, na které se opírá o rakev, napsal verše „Piešeň staročeská, hezká“ s textem: „Radujte se, Křesťané, krásný čas nám nastane. Na Zemi vše nechejte, do bran Ráje spěchejte. Vesele tam budete jen žít, božskou manu jíst a amburu pít, přejdou všechny bolesti, item chmurné starosti. Spějte,

spějte k blaženosti, místa je tam pro vás dosti.“ Tyto pohlednice posílal přátelům. Jeho poslední fotografie ho zachytila na nemocničním lůžku, napojeného na hadičku zavedenou do nosu. Poslal ji jako poslední novoročenku svým přátelům s komentářem „Jak si pan Marysko dává ve špitále do nosu.“

Jako student vypomáhal často v otcově kapele a provokoval ho tím, že naznačoval pohybem ruky vousatou bradu, když na pult přišla skladba, kterou on považoval za „veteš“. Přijímal i účinkování v jiných souborech, ale nabídky, které mu nevyhovovaly, odmítal s tím,

že nemá čas, neboť jde „smýkati prodanou nevěstku“. Odmítl spolupráci jistě dámě, které se nedařilo při nácviu opeřetní písničky. Zavřel víko piána a prohlásil: „Milostivá, kurvíte to, až to hvízdá.“ Jindy naopak opravoval výrazy v hovorové řeči běžně používané. Ve slově „štamprle“ mu znělo nechutně ono ...prle a nahradil je slovem „štamhýždě“. Vulgární „hovno“ opsal jako „finální produkt metabolismu“. Považoval za přisprostlý i název emigrantského mužského sboru Donští kozáci, protože evokuje neslušný výraz označující ženskou řádu. Lépe a slušněji podle něj zní „Donští řádráci“. Na fotbalovém zápase nymburského klubu Polaban vykřikl divák vedle něho stojící na roz-

hodčího: „Jak to pískáš, Honzo blbej?!“ Karel ho pokáral slovy: „Pane, proč lajete mu hloupých Janů?“

Karel Marysko rád cestoval. S Národním divadlem se zúčastnil v roce 1955 zájezdu do Moskvy, v roce 1957 byl s Čsl. souborem písní a tanců ve Francii, v roce 1958 podnikl cestu po republice s Národním divadlem. V letech 1964 a 1970 se zúčastnil festivalu v Edinburgu, v osmašedesátém navštívil Itálii. S Národním divadlem pobýval i ve Švýcarsku, Rakousku, Belgii. V letech 1960 - 61 hrál v symfonickém orchestru v Havaně, kde se mu velmi líbilo, jak nám sdělil na pohlednici se záběrem z tamního revaluálního nočního podniku Tropicana. Havanu líčí jako moderní exkluzivní společenské středisko pro zazobance. V letech 1973 - 77 hrál v symfonickém orchestru ve Stavangeru v Norsku. Po ná-

vratu přijal angažmá ve Smetanově divadle v Praze na plný úvazek. Krátce působil v lázeňském orchestru ve Františkových Lázních v roce 1992.

Asi z roku 1965 je dopis, v němž se zmiňuje o svém zdravotním stavu a který je ukázkou jeho zvláštního vyjadřování: „Vážení a milí, snad váš boltec vám zachytil a zvukovod váš chvěním bubínku kovadlinku a třmínek excitoval vibračně zvěstí o mé migraci a všech syndromech, komplexích, traumatech a asociacích vzniklých. Také snad víte, že jsem se stal nedobrovolným hostitelem virů kýs, které polykáním a pozříváním pulvisů mnohých až doposud ve stavu latentním udržuji. Mimo to mám nohy. Nejprve jsem měl jen jednu nohu a teď se děším, že mám už i druhou, postiženou dekalifikací (což hrubě porušuje a přímo zamezuje fikaci), což je proces velmi zdlouhavý a nepříjemný.“

Na rodné město zanevřel, cestám do Nymburka se vyhýbal. V dopise asi z roku 1972 píše: „Do Nymburka již nejezdím. Jsou to již jen kratičké a náhodné návštěvy, koukám, abych byl už zase zpátky, poněvadž mě pobyt v tomto městě naplňuje smutkem a zoufalstvím, asi proto, že jsem je měl tolik rád. Vždyť jsem zde napsal svoje první verše, skladbičky, prožil svá první velká přátelství, lásku a vůbec téměř vše, co určilo můj budoucí život. Snad právě proto, že je toto vše ve mně stále uloženo, nechci a bráním se všemu, co by mohlo toto vše rozrušit a poničit, poněvadž by mi to způsobilo lítost a bolest. Prostě Nymburk se stal městem existujícím jen ve mně, v mé minulosti.“

V jiném dopise se omlouvá: „Milá sestřenko a Bohouši. Je smutné, ba hanebné, že se neozývám, že někdy nepři- jedu, ale v Nymburce mimo tebe a strýce nikoho nemám, ba už ani neznám, a Nymburk je město blbé a se zlými lidmi (to není jen můj dojem nebo zkušenost), a tak jsem ho zavrhl.“ Je to dopis plný pesimistické nostalgie. Dopisy však naznačují, že Karel Marysko nebyl jen extravagantním žertěm, ale citlivým a zranitelným člověkem.

Poslední mužský potomek hudebnického rodu Marysků zemřel dne 23. listopadu 1988. Jeho přátelé a známí se s ním rozloučili 30. listopadu v obřadní síni strašnického krematoria.“

Ve sbírce Hřbitovní kvítí (1986) Karel Marysko napsal: „*Já nechci v zimě umírat, když kolem mráz a všechno mrtvé je, a mrtvý z mrtva v mrtvo dál se ubírat, po zmrzlé zemi, přes závěje. Když už to tedy musí být, (doufám tak za třicet let), nechť koncem června začnu hníť, v rozkvetlé přírodě chci aury vzhled.*“

Toto přání se mu bohužel nesplnilo.

O poslední rozloučení s básníkem a muzikantem se postaral jeho nejlepší přítel - Bohumil Hrabal:

„Každý Den dušiček, kdy jsme ještě s Karlem bydleli v Nymburce, obešli jsme hroby a nakonec jsme stáli na hřbitově před pomníkem, na který si vepsal epitaf zemřelý mladý básník Valdemar Vyletal: Bylo tak a bude dál, a kdyby sis oči vyplakal, nic na tom nezměním.“

Stojím teď nad rakví přítele, také básníka, stojím a vidím jeho jasnou a zářící stopu, která po něm zbyla, šlápěje tak, jak je za sebou Karlíček Marysko zanechal ve formě tisíců dopisů, tisíců pohlednic, tisíců dopisů psaných básnickým proudem člověka, který marnotratně rozhazoval svoje srdce a bystrého ironického ducha. Karel svým životem žil jako něžný dadaista a díky své vynalézavosti směřoval k nekonečnému happeningu, blahoslavenosti. Tak svým životem i dílem napsal autobiografický mýtus dítěte své doby.

Můj přítel byl ještě z té generace, která věděla, kdy krásné dívky a paní mají narozeniny, věděl, kdy má poslat kytíčku, kdy sbírečku básní, těch sbíreček napsal jistě stovku, věděl můj přítel, kdy jeho přátelé potřebují okamžité řádky, aby jejich život byl snesitelnější. Karel Marysko byl starodávný kavalír, ten samý jako básník a jeho přítel Jiří Kolář. Můj přítel byl zatoulaným moderním andělem, za kterým se sypalo peří tak, jak krácel nalomený pražskými ulicemi, můj přítel potěšil člověka již svou pouhou existencí a rozhovorem, kterým si podšil svoji věčnost a rovnal se tak svému prášku, protože ovládal tajemství, ač zbědován, kterak lze létat na perutích přátelství a lásky...

Tuto chvíli, kdy tady jsem, tělem i duší jsem pochopil epitaf nymburského básníka Valdemara Vyletala... Bylo tak a bude dál, a kdybys oči vyplakal, nic na tom nezměním... Karlíčku, na shledanou. Tady je škoda každého dobrého člověka. Amen.“

- řeh -

Karel Marysko poslal z nemocnice (21. 11. 1988) svým blízkým poslední novoročenku s textem: *Jak si pan Marysko dává ve špitále do nosu. Zemřel o devět dní později - 30. listopadu 1988.*

Lze ještě číst Hrabala? (poznámka k výročí)

Nejprve pár čísel z osy letopočtu: 28. března 2001 by se spisovatel Bohumil Hrabal dožil 87. let. Své první básně napsal kolem roku 1936, tedy před více jak 65 lety. Jeho světoznámá novela „Příliš hlučná samota“ (1975) byla napsána před 25 lety, román „Obsluhoval jsem anglického krále“ (1970) ještě o něco dříve - před třiceti lety.

Bohumil Hrabal, jeden z neoriginálnějších a nejvýznamnějších spisovatelů moderní české literatury 20. století si do hrobu (kam byl uložen před 4. lety) namísto Nobelovy ceny za literaturu (na niž byl několikrát navrhován) odnesl spolu s prestižními zahraničními oceněními a tuzemskými cenami i „Státní cenu Klementa Gotwalda“. Jeho curriculum vitae tak představuje symbolická úskalí i jásoť střední Evropy.

Zrychlený tok času a událostí (realita virtuálně - vizuálně „hned teď“) zanechává za sebou kdesi v hlubinách odkaz básníků a spisovatelů minulého století. To, co není připojeno k síti, není on-line a je delší než zpravodajský střih, několikaminutový videoclip, co není stručnější jak několik řádků senzace bulvární tiskoviny, reklamního sloganu, je už pro některé lidi na hranici srozumitelného vnímání, čitelnosti a zájmu. Klasickým příkladem jsou dnes textové zprávy SMS mobilních telefonů. V možnosti dobrých sto šedesáti znaků formulujete myšlenku i za chůze... (o něco lépe jste na tom se systémem Tegic Communication s danou kapacitou frekventovaných slov).

Proč se zdržovat čtením knih, když filmové adaptace lze kdykoliv „sříždět“ na videu, vylovit z informační dálnice internetu to ostatní...

Podsouvá se otázka - stihne v dohledné době takový osud i literární odkaz Bohumila Hrabala, dosud ještě v tuzemských i zahraničních reeditcích vydávaného? Je Hrabal ještě čitelný? Do kolika znaků lze zformulovat mnohde citovaná, ale již zlidovělá (Hrabalovská) rčení?

Bývalá Hrabalova redaktorka z nakladatelství Mladá fronta Irena Zítková mi před pár lety řekla: „Bohužel, i klasik zestárne... i když ve své době to bylo něco nového a svěžího... To už opravdu musí být pan Někdo... ale i tak.“

Vše se může jevit i jako problém celé české literatury - jsme malá země, čeština není světový jazyk, republika namísto křižovatky jazykového povědomí je prostorem mravní lhostejnosti a následným literárním odrazem, eklektativní a provokativně posuvní autoři (Kafka, Hašek) již dávno vyhybnuli a málo výrazní současníci směřují ke komerčním zájmům nakladatelů. Svůj podíl na všem měla i „zprostředkovatelská“ stránka kdysi jediné agentury...

Bohumil Hrabal byl a do určité míry ještě je výjimkou. Jeho knihy vycházely téměř po celém světě. Nejen anglicky, německy, francouzsky, ale také v bulharštině, řečtině, is-

landštině, turečtině či v hebrejštině. Ještě dnes vydávají Hrabala v krajinách tak identicky odlišných kultur a tradic, jako je pro nás Japonsko nebo dokonce Vietnam.

V roce 1996 vyšel nejprve v Tokiu (Iwanami Shoken Publishers) časopisecký překlad Hrabalova textu „Kouzelná flétna“, nyní bohemistka Eiichi-chino připravuje překlad „Příliš hlučné samoty“. Jiný překladatel - pan Than Hung z Vietnamu - přeložil v roce 1996 pro časopis Van hoc nuoc ngoai (něco jako Zahraniční literatura) pět Hrabalových povídek. Jeden výtisk tohoto vietnamského žurnálu poslal překladatel autorovi spolu s dopisem, v němž m. j. píše: „... v náčrtu o Vás jsem nemohl napsat celou pravdu. Možná víte o politickém počast našeho státu. Mají rádi

jen poloviční pravdy, dokonce i příměrná lhaní. Naše země je ještě velmi chudá. Pro národní samostatnost zemědělci trpěli dlouholetými válkami, proto jsou dost spokojeni s komunistickou stranou, považují její existenci za nepostradatelnou... Kvůli tomu jsem musel napsat několik pro Vás nesmyslných vět, aby Vaše povídky mohly doletět ke čtenářům... Drahý pane, žádal

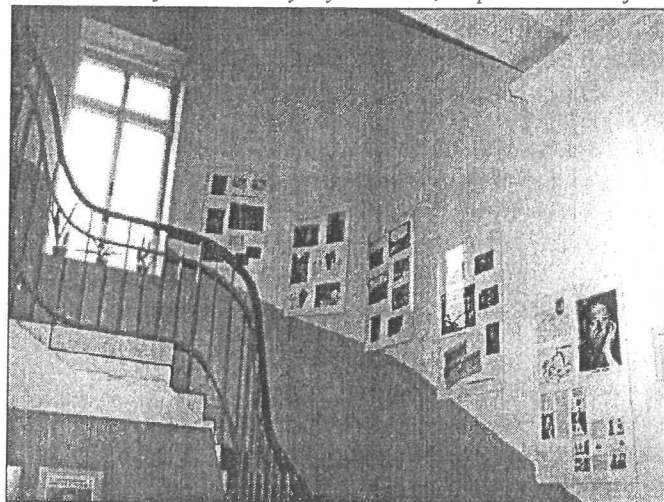
bych Vás pochopení na to, že honorář za tyto povídky, bohužel, nemáte. Svaz vietnamských spisovatelů je moc chudý. Šéfredaktor tohoto časopisu nemá schopnost zaplatit přeloženým autorům. Za to se moc stydím... Škoda, že vietnamští překladatelé české literatury dávno opustili svůj psací stůl, aby hledali jiná konání pro živobytí. Bojím se toho, že budu poslední, zbývající.“

Dopis tehdy přišel oklikou po doručiteli. V zemi, kde se, možná zdánlivě, čtou knihy, je zase problém z čeho platit autory těchto knih. Doba i oblasti zájmů se podivuhodně (zato logicky) mění. Zatímco ve vietnamské Hanoji vydali v loňském roce dokonce již celou knihu povídek Bohumila Hrabala, počátkem roku vyšel v Polsku překlad jeho trilogie „Svatby v domě“. Překladatel knihy - Piotr Godlewski, mi o tom napsal v chmurném do-

pise: „... úryvky z knihy „Wesela w domu“ se mají číst ve varšavském rozhlase. Nevím, kdo to poslouchá, protože je to pořad čistě kulturní, tedy prezentující tu oblast lidského života, na niž většina dnešní společnosti prostě a klidně sere...“

Redaktorka Hrabalových knih z počátku 60. let Irena Zítková mi na konci roku 1999 ještě řekla: „Hrabal byl originální autor a navíc čtenářsky přístupný. Což je problém většiny ostatních autorů, být originální - ale ne na úkor přístupu. To bylo Hrabalovo „zlato“, pochopitelně ten ohlas byl jen u některých textů. Zestárne to nakonec všechno... Hrabal jako Čapek... zestárne to jako lidi.“

Docela živě si dovedu představit, co by tomu s odstupem řekl sám Bohumil Hrabal. Mávl by rukou a odcitoval ze své oblíbené kanoňické knihy Tao Te 'ting větu: „Světce něco udělá a nezakládá si na tom a když vykoná dílo, nepří na něm.“ A ještě

Výstava dokumentů o Bohumilu Hrabalovi v nymburské Střední zdravotnické škole se u studentů setkala s mimořádným zájmem. Tudy možná vede cesta ke zpřístupňování literatury.

by nám důvěrně všeptal do ucha: „Jde jen o to, kterak ztišit, zmírnit svůj lesk.“

A tak jde vlastně už jen o uchování textů jako takových. Jak je vtisnit pro čtenáře do 160 znaků SMS a odesílat na přání, převést do obrázkové symboliky velikosti vašeho mobilního displeje.

Přítel, starý básník z okruhu Bohumila Hrabala počátku padesátých let Standa Vávra si v pozdním věku pořídil počítač. Neznaje všech funkcí, mnohdy a často „odpálí“ svůj text do ztracena, na úkor Kosmu a útraty Vesmíru. Ten text nezmizel z počítače, jen vynechal čtenáře a jako myšlenka krouží někde po oběžné dráze... odkud si jej možná někdy někdo... stáhne...

Jedině tak autor nezestárne. V tlumeném lesku bude věčný i čitelný. Poté lze ještě číst i Hrabala - leč jeho slovům i příběhům života již neporozumíte. **Tomáš Mazal**

* Osmého a devátého června se na **Universitě Paris IV Sorbone uskutečnilo kolokvium nazvané Pábitel Bohumil Hrabal.**

Uspořádalo ho České centrum

v Paříži. Podle pozvánky, kterou nám poslal jeden z přednášejících - Tomáš Mazal, zde ve velmi nabitém programu vystoupili z našich Josef Zúmr, Josef Kroutvor, Jiří Pelán, Aleš Haman, Václav Kadlec, Claudio Poeta, ze zahraničních např. Ken chi Abe z Tokia, Jan Rubeš (Brusel), Xavier Galmiche (Paříž), Arnault Maréchal (Paříž), Hana Jechová (Paříž), Petr Král (Paříž), Milan Burda (Bordeaux), Marie - Elisabeth Ducreux (Paříž), Sophia Bobowicz (Paříž), Catherine Servant (Paříž), Marianne Canavaggio (Paříž)...

Tomáš Mazal slíbil pro „Pábitel“ napsat článek, pokusíme se kontaktovat i další účastníky.

* **Tomáš Mazal je aktivním účastníkem různých besed o Hrabalovi.** Pětdvacátého dubna například vystoupil na Malé scéně Dusíkova divadla v Čáslavi, 11. května v klubu Mekka v Novém Bydžově. Pro páteční přílohu Lidových novin napsal třístránkový článek „Šest žen Bohumila Hrabala“ a pro jakýsi maďarský časopis článek na dvě strany s názvem „Hrabal korsó“.

* **Vašek Vorlíček pilně referuje v Českolipském deníku o aktivitách Klubu čtenářů Bohumila Hrabala.**

* **Velmi pěkné vydání Hrabalových Ostře sledovaných vlaků** (nakl. Maťa, Praha, 2000, v edici Česká radost, náklad neuveden) si můžete koupit v Lesním ateliéru Kuba v Kersku. Nejednou účastník Hrabalova Kerska využil možnosti a nechal si ji podepsat od filmového Miloše Hrmy - Václava Neckáře a zároveň si do ní nechat otisknout nové razítko Klubu čtenářů Bohumila Hrabala. - řeh -

* **Pan Vladimír Sainer** (jistě znáte půvabné drobné tisky Nejmenšího nezávislého nakladatelství) nám nabídl svůj rukopis a koláže k vydání sborníčku s pracovním názvem „Adresát Bohumil Hrabal“. Pokud další jednání dopadne dobře, měl by spatřit světlo

světa před čtvrtým setkáním na Hrabalově Kersku. - šl -

* **V sobotu 16. června se v nymburském Postřižinském pivovaru konal den otevřených dveří.** Několik stovek účastníků, kteří mohli do pivovaru přijet parním vlakem, si prohlédlo technologické provozy a pak se všichni oddávali celoodpolednímu nepřetržitému kulturnímu programu, při kterém pilně ochutnávali Postřižinskou dvanáct-

ku, ale také třináctku Bogana. Ten se těší tak veliké oblibě, že s ní ani ředitel pivovaru ing. Pavel Benák nepočítal. „Mysleli jsme si, že to bude pivo jen pro fajnšmekry,“ řekl nám.

Nymburské Postřižinské pivo můžete nyní koupit i v plechovkách, do nichž se stáčí na zakázku v Kralupech nad Vltavou. Rovněž ty byly na dni otevřených dveří představeny a měly úspěch. Pro nadcházející letní sezonu a cestování je to určitě dobrý marketingový tah. - řeh -

Sbírku básní Aleny Vávrové (na snímku vpravo) slavnostně pokřtil pan Miroslav Horníček. Foto Jiří Černý

PROPIJTE SE KE DNU BÁSNÍ

Ve středu 29. března jsme se zúčastnili křestu básnické sbírky Mgr. Aleny Vávrové „Modrý Pierot aneb Poháry plné Cherubínů“. Konal se ve Veletržním paláci v Praze, v době a prostředí pro tuto sbírku příznačném - při Mezinárodní výstavě vín.

Slavnostního aktu se zúčastnilo mnoho významných hostů, z nichž nejvýznamnějším byl autor koláží, jimiž je spolu s kresbami Marie Lacigové sbírka básní ilustrována - herec, spisovatel a výtvarník Miroslav Horníček.

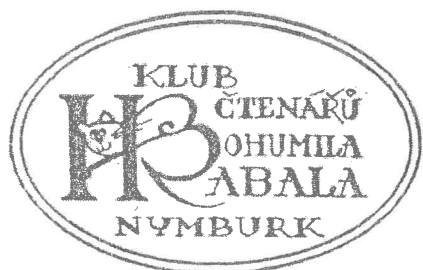
Alenu Vávrovou, která žije, pracuje a tvoří ve Františkových Lázních, není třeba čtenářům Nymburského pábitel představovat, vždyť je aktivní členkou našeho klubu a měli jsme to potěšení zúčastnit se uvedení její sbírky „Soukromá Hrabaliana“ v Nymburce.

Při vernisáži v Praze jsme prožili krásné odpoledne, jež alespoň mne přesvědčilo, že čtení Alenčiných básní přímo vybízí k posezení u dobrého vína. „Nečtete verše Aleny Vávrové, pijte ty poháry plné Cherubínů do dna, protože ona sama říká, že to nejsou verše, ale víno. A to chce po jazyku válet, ku půnebí tisknout, a tak se propijete až k jejich dnu, a

to je zrcadlo obrácené vůči životu, písni, tanci, ženám i mužům. Možná tam někde na jejich dně zahlédnete sebe a svět, pár padlých andělů za i před zrcadlem...“ napsal Miroslav Horníček do úvodu sbírky. **Milada Hakenová**

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábitel č. 10 - 2. července 2001. Registrace: MK ČR E 10887. Vydavatel: Městská knihovna, Palackého 1749, 288 02 Nymburk, tel. 0325/512723. Šéfredaktor: Jan Řehounek, tel. 0603/238523. Vydavatelský servis zajišťuje: redakce týdeníku Polabské listy v Nymburce, nám. Přemyslovců 171, 288 02 Nymburk. Tiskne: Tiskárna Jiří Blecha, Nymburk.

Pro členy Klubu čtenářů Bohumila Hrabala zdarma, volně prodejné výtisky 10 Kč. Náklad 260 ks.

Představujeme vám nové razítko klubu.